

Întruparea și traducerea Cuvântului

”La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu.” ”Și Cuvântul S-a făcut trup, și a locuit printre noi, plin de har, și de adevăr. Și noi am privit slava Lui, o slavă întocmai ca slava singurului născut din Tatăl.” Ioan 1:1, 14

Traducerea lui Dumnezeu

La scurt timp după ce am ajuns în Ghana, în vestul Africii, la începutul anului 2005, am fost împreună cu familia să vizităm satul New Longoro, care aparține de poporul Dega. Plimbându-ne prin sat, au început localnicii să se adune ca să vadă oamenii albi, care sunt o raritate în locurile acelea. Copiii mai mici erau speriați, ei nu mai văzuseră așa ceva! Când s-au adunat mai mulți oameni, am vrut să folosesc ocazia și să le spun ceva despre Dumnezeu, dar mi-am dat seama că ei nu înțelegeau limba engleză. Vorbeau și ei de zor cu noi dar nici noi nu înțelegeam limba lor. Atunci mi-am dat seama că am nevoie de un traducător. Ce face traducătorul? El ia mesajul exprimat într-o limbă necunoscută și-l face înțeles într-o limbă cunoscută. Cu alte cuvinte, traducătorul ia ceva neînțeles și-l face înțeles. Dumnezeu avea un mesaj pentru om, dar o întâlnire personală între om și Dumnezeu era imposibilă.

Cum am fi putut noi, oameni limitați și păcătoși, să ne întâlnim cu un Dumnezeu infinit și sfânt și totuși să trăim? Dar Dumnezeu, din dragoste pentru creația Lui, a găsit o soluție să se apropie de om și să comunice cu el. Dumnezeu a recurs la o ”traducere”, El s-a făcut om și a locuit printre noi, s-a tradus pe El însuși într-o ființă umană. Profesorul Andrew Walls explică întruparea în felul următor:

Întruparea este traducere. Când Dumnezeu în Hristos a devenit om, Divinitatea a fost tradusă în umanitate...

Tot el afirma că traducerea Bibliei își are baza în acest prim act de 'traducere', al întrupării Cuvântului. Fără întrupare, cunoașterea lui Dumnezeu și a Cuvântului Său ar fi rămas o enigmă, o incertitudine. De aceea, Isus a fost Cuvântul lui Dumnezeu tradus pe înțelesul omului. Mai mult de cât o învățătură frumoasă, Dumnezeu ne-a trimis un model de urmat. De aceea apostolul Ioan exclamă cu bucurie: ”...noi am privit slava Lui, o slavă întocmai ca slava singurului născut din Tatăl.” De asemenea, Domnul Isus însuși explică lui Filip în Ioan 14:9, „De atâta vreme sunt cu voi, și nu M-ai cunoscut, Filipe? Cine M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl. Cum zici tu dar: 'Arată-ne pe Tatăl'?” Isus era Dumnezeu într-o formă accesibilă omului. Dacă Moise l-ar fi văzut pe Dumnezeu față în față ar fi murit. Dar Isus a venit plin de har și de adevăr; omul a avut harul de a-L vedea pe Dumnezeu în adevăr, și totuși să trăiască!

Contextualizarea Cuvântului

Harriet Hill & Margaret Hill spun că atunci când s-a născut Isus, patru limbi se vorbeau în Israel:

- "Latina era o limbă de prestigiu a autorităților coloniale."
- "Greaca era limba folosită în educație, comunicare și comerț."
- "Aramaica era limba folosită în casele evreilor."
- "Ebraica era limba Scripturilor iudaice și a studiilor religioase."

Ce limbă credeți că a folosit Domnul Isus când a vorbit poporului Israel? Specialiștii spun că Isus a folosit, în special, aramaica, limba vorbită de evrei în satele și în casele lor, pentru o înțelegere clară a Cuvântului lui Dumnezeu. Am putea spune că Isus a tradus mesajul cerului pe limba evreilor și pentru contextul în care trăiau. Atunci când vorbea despre cer, Isus folosea ilustrații și pilde din cultura evreilor ca ei să înțeleagă mesajul cerului. De exemplu, El a asemănat împărăția cerurilor cu un negustor care caută mărgăritare (Mat 13:45), cu un năvod aruncat în mare (Mat 13:47), cu un gospodar (Mat 13:52), cu un împărat (Mat 18:23), cu zece fecioare (Mat 25:1)... Sau, Isus a explicat Împărăția lui Dumnezeu asemănând-o cu un om care aruncă sămânța în pământ (Mat 4:26), cu un grăunte de muștar (Mat 4:31), și cu un aluat (Luca 13:21); toate, lucruri cu care evreii erau obișnuiți. Pe când eram încă în nordul Ghanei, în biserica noastră din satul Gbolo-Kpalsi, ne-a vizitat la biserică un predicator dintr-o țară din vest. În timpul predicii lui, foarte teologice cu multe puncte și subpuncte, a dat și câteva ilustrații ciudate pentru localnicii ghanezi. Una din ilustrații spunea cam așa: "Isus trebuie să fie pentru noi cum este poza cu familia noastră pe care o purtăm mereu în portofel..." Ghanezii de obicei dau respectos din cap la predică dar nu știu ce au înțeles din exemplul acesta, sau din întreaga predică. Domnul Isus a luat mesajul cerului și l-a tradus pe înțelesul pământenilor, în cazul acesta, pe înțelesul evreilor. Cuvântul a fost tradus atât pe limba lor cât și pentru contextul cultural evreiesc, folosind pilde și povestiri locale.

Traducerea Bibliei văzută ca întrupare

Domnul Isus s-a făcut evreu. El s-a identificat cu poporul acesta, trăind în cultura lor și vorbind limba lor, ca și ei să se identifice cu Dumnezeu și cu mesajul Lui. În Africa sunt oameni care nu se identifică cu Dumnezeu și cu credința creștină pentru că, spun ei, 'Dumnezeu nu vorbește limba noastră'. Când merg la Biserică ei aud Cuvântul în altă limbă, iar Biblia pe care o au nu este în limba lor, de aceea, îl percep pe Dumnezeu ca pe un Dumnezeu al albilor, pentru că vorbește limba lor, sau creștinismul, ca pe o religie a vesticilor pentru că nu este contextualizată culturii lor.

Traducerea Bibliei este asemănată într-o anumită măsură, de teologul ghanez Kwame Bediako, cu întruparea lui Isus în cultura poporului în care este tradusă. Prin traducerea Bibliei, Isus îmbracă haina tradițională a aceluiași popor, bate cărările lor prăfuite de țară, și oamenii aud cuvintele Lui în limba lor, cuvinte care sunt relevante culturii lor. Este foarte greu să aduci transformare într-un popor folosind limba altui popor. De exemplu în engleză este un singur cuvânt pentru spirit, pe când limbile africane au cuvinte diferite pentru diferite spirite, spiritul apelor, al munților, al pădurilor, al soarelui, al ploii, al strămoșilor... Dacă vrei să ai o discuție pe tema spiritelor și nu folosești cuvântul potrivit nu se va înțelege despre ce vorbești. Dar, prin Cuvântul lui Dumnezeu tradus în limba și cultura unui popor, Dumnezeu răspunde întrebărilor pe care le are poporul respectiv, și aduce soluții provocărilor culturale cu care se confruntă. Tot Bediako spunea, biserica din vest nu are răspunsuri la întrebările africanilor pentru că nu are întrebările sau problemele noastre. Pe când Cameron

Townsend, fondatorul misiunii Wycliffe, afirma, "Cel mai mare misionar este Biblia în limba maternă; nu are nevoie de concediu și nu este nici odată considerată străină." Atunci localnicii se pot identifica cu Dumnezeu și pot exclama, ca Toma în Ioan 20:28, "Domnul meu și Dumnezeul meu!"

Dumnezeu este și Dumnezeul nostru, al românilor, nu doar al evreilor, pentru că vorbește românește prin Cuvântul Său tradus în limba noastră. El dorește în felul acesta să devină Dumnezeul fiecărui popor și să-i aibă cu El în slavă ca fii și fiice, "din orice neam, din orice seminție, din orice norod și de

orice limbă" (Ap. 7:9). Limba maternă mai este numită și limba inimii.

Nelson Mandela afirma, "Dacă vorbesc unui om într-o limbă pe care o cunoaște, mesajul ajunge la mintea lui, dacă îi vorbesc în limba lui, mesajul ajunge la inima lui."

Dumnezeu dorește să comunice cu omul de la inimă la inimă, de aceea mesajul inimii (Cuvântul lui Dumnezeu) comunicat în limba inimii (limba maternă) poate produce o transformare autentică a inimii.

Creștinismul - o religie tradusă

Islamul încearcă să păstreze atât limba de origine în care a venit mesajul, limba arabă, cât și portul lui Mohammed, iar în strategia musulmanilor, islamizarea merge împreună cu arabizarea. Dacă vrei să comunici cu Dumnezeu, ai nevoie de limba arabă care este limba sfântă a lui Allah. Pentru că mulți musulmani nu cunosc această limbă, Coranul a ajuns pentru ei o carte magică, o formulă pe care o rostești și prin care ești binecuvântat, chiar dacă nu o înțelegi. În creștinism nu ar trebui să existe așa ceva. Totuși, au fost în Africa misiuni creștine care aduceau o schimbare de suprafață în comunități, care nu au știut să facă diferența între Evanghelie și cultura lor vestică și le-au predat pe ambele, la pachet. Ei criticau felul în care mâncau africanii și felul în care se îmbrăcau. De aceea vedem africani astăzi la costum și cravată transpirând la peste 40 de grade, și care mănâncă mai bine ca noi cu furculița și cuțitul. Misionarii desconsiderau limbile locale, și localnicii erau descurajați a le folosi în biserică. Făceau cititul o condiție la botez și la cina Domnului astfel încât mulți pretindeau că citesc, neștiind că țin cartea de cântări cu susul în jos, doar ca să fie acceptați în biserică. Aceste misiuni luau copii africani, îi duceau în centrele lor de pregătire pentru câțiva ani, apoi erau trimiși înapoi în satele lor să aducă marea transformare "creștină" predicând în limba engleză, îmbrăcați la costum și cravată, și mâncând cu furculița și cuțitul.

V-ați întrebat vreodată, de ce noi nu vorbim limba pe care a vorbit-o Domnul Isus și de ce nu ne îmbrăcăm cum se îmbrăca El? Domnul nu ne-a cerut lucrurile acestea. Atunci de ce le-am cere noi? Ba dimpotrivă El nu ne-a lăsat nimic scris de mâna Lui... Oare de ce? Probabil, dacă aveam o Evanghelie scrisă de Isus, am fi ținut-o și noi așa cum era, în limba de origine și n-am mai fi acceptat

nimic scris de ucenicii Domnului decât acel document "original". Probabil am fi folosit și astăzi limba aramaică în bisericile noastre... Limba greacă este considerată limba de origine a Noului Testament, și totuși care este limba de origine a Evangheliilor? Trebuie să luăm în considerare faptul că Isus nu a predicat în limba greacă. Ceea ce avem în greacă este o traducere făcută de ucenici a Cuvântului vestit de Isus în limba aramaică. Domnul a vrut să ne scape de o anumită limbă "sfântă" și de un port universal creștin. De aceea Cuvântul lui Dumnezeu și credința creștină, oriunde ajung, îmbracă haina locală a limbii și culturii respective. Creștinismul este o religie tradusă încă de la naștere.

Traducerea Bibliei întărește Biserica

Din păcate și în creștinism s-a încercat menținerea limbii latine în liturghia Bisericii pentru aproximativ 1000 de ani, limbă care a fost considerată mai sfântă decât celelalte. Lucrul acesta a fost fatal pentru bisericile plantate în unele popoare. De exemplu, nordul Africii a fost centrul creștinismului în primele secole după Hristos, cu mult înainte ca mare parte din Europa să fi fost evanghelizată. Dar conducerea Bisericii în acele țări, a ținut Biblia și închinarea în limba latină și nu a tradus-o în limbile locale, punic și barbară. Aceasta a constituit un factor determinant pentru dispariția Bisericii din acele popoare. La venirea islamului, în perioada 600-900 DH, Biserica nu a rezistat presiunilor pentru că mesajul Evangheliei nu a fost înțeles de localnici, nu s-a înrădăcinat și nu a avut o temelie puternică. Când au venit armatele arabe, albi au fugit înapoi în Europa iar localnicii care nu se descurcau cu limba latină, au rămas fără nimic, fără o Biblie pe înțelesul lor și fără misionari care să-i ajute.

Pe când în Egipt și Etiopia, țări care s-au confruntat cu același fel de presiune din partea islamului, Biserica locală a rămas puternică până în ziua de azi, pentru că țările acestea au fost printre primele care au avut Biblia tradusă în limbile lor. De asemenea, în China, misionarii care au ajuns acolo la începutul anilor 1900 au avut viziunea, și au reușit, să traducă Biblia pentru chinezi, înainte ca regimul comunist să-i alunge din țară pe toți misionarii, în anul 1951. În condițiile acestea, misionarii s-au îngrijorat cu privire la viitorul bisericii din China dar, spre surprinderea lor, timp de 20 de ani Biserica a crescut de 500 de ori mai mult! În ciuda persecuției comuniste, credința chinezilor a crescut fiind puternic ancorată în Cuvântul lui Dumnezeu care a fost tradus, și pe care l-au înțeles.

Importanța înțelegerii Scripturilor o vedem și în timpul lui Martin Luther, când Biserica, prin anii 1500 încă ținea cu dinții de limba latină, cu toate că majoritatea credincioșilor din Europa nu o mai înțelegeau. Ca urmare preoții puteau cere orice în numele lui Dumnezeu pentru că enoriașii nu mai

cunoșteau Biblia. Oamenii plăteau Bisericii pentru iertarea păcatelor lor, chiar dacă răscumpărarea lor fusese făcută deja cu sângele prețios al Mântuitorului. Atunci Martin Luther a înțeles cauza decăderii și a început lucrarea de traducere a Bibliei în limba germană. Foametea după adevăr era așa de mare încât Luther nu reușea să tipărească Biblia pe măsura cerințelor, cu toate că Bibliile erau scumpe. Biserici noi apăreau în toate colțurile țării și credincioșii memorau Biblia astfel încât se puteau contrazice cu preoții pe teme biblice. Reforma s-a extins în toată Europa și Biblia a început să fie tradusă în multe alte limbi.

Domnul Isus face foarte clară nevoia de înțelegere a Cuvântului, în Matei 13:19 și 23, *”Când un om aude Cuvântul privitor la Împărăție, și nu-l înțelege, vine Cel rău și răpește ce a fost semănat în inima lui,... Iar sămânța căzută în pământ bun, este cel ce aude Cuvântul și-l înțelege; el aduce roadă: un grăunte dă o sută, altul șazeci, altul treizeci.”* De asemenea, când famenul etiopian citea sulul cărții Isaia în limba ebraică, Filip I-a întrebat (FA 8:30), *”Înțelegi tu ce citești?”* Înțelegerea Cuvântului a produs transformarea vieții lui, și ca urmare a fost botezat și și-a continuat călătoria plin de bucurie...

Dumnezeu vorbește limba noastră

Cu ocazia Cinzecimii, în Faptele Apostolilor 2:1-41, se aflau în Ierusalim iudei care emigraseră prin toate popoarele din imperiul Roman, iar mulți din ei făceau parte din generațiile care s-au născut acolo. Chiar atunci, Dumnezeu și-a trimis Duhul Său cel Sfânt pe pământ și s-a folosit de momentul acela potrivit pentru a vesti Evanghelia fiecărui om în limba lui în care s-a născut. Oamenii au rămas uimiți să-i audă pe ucenici vorbind, dintr-o dată, în limbile lor în care s-au născut, lucrurile minunate ale lui Dumnezeu (FA 2:11). Acesta a fost reversul Turnului Babel, unde oamenii au folosit unica limbă pentru a se răzvrăti împotriva lui Dumnezeu. În ziua coborârii Duhului Sfânt, familia Domnului a crescut cu 3000 de credincioși, care s-au întors la popoarele lor și au dus cu ei, în limbile lor, Cuvântul lui Dumnezeu acelor neamuri și le-au adus la ascultarea de Dumnezeu. Teologii nu au găsit proveniența Bisericii din Roma, care a fost înființată înainte de venirea lui Petru și a lui Pavel pe acele meleaguri, dar presupun că oaspeții din Roma veniți la Ierusalim, la sărbătoarea Cinzecimii, au plantat acea Biserică.

Fac aici o mică paranteză pentru a menționa importanța vestirii Evangheliei emigranților care pot deveni arma secretă a misiunii lui Dumnezeu în locuri unde noi, ca străini, nu avem acces. Dumnezeu a folosit în istorie migrația popoarelor pentru a-i ajuta pe oameni să-L cunoască pe El. Deci să folosim ocaziile pe care ni le dă Dumnezeu de a vorbi neamurilor despre Domnul nostru.

Revenind la subiect, așa cum am văzut mai devreme, în regiunea aceea, în imperiul Roman, se vorbeau câteva limbi de circulație, cum ar fi, latina și greaca. Totuși Dumnezeu nu le-a vorbit tuturor oaspeților din Ierusalim într-o limbă internațională, și nici măcar nu le-a vorbit la toți în ebraică, cu toate că era limba Scripturilor Vechiului Testament, și care se folosea la Templu și la sinagogile lor. Aceasta ne confirmă încă odată că Dumnezeu nu are o limbă favorită, ci ne iubește pe fiecare, din orice popor, și dorește să comunice cu noi, în limbile noastre, pentru a avea o relație intimă cu noi.

Nevoia de traducere a Bibliei

Acum, după 2000 de ani de la întruparea Cuvântului, care a adus viață și lumină la atâtea neamuri de oameni, au mai rămas încă în lume mai mult de 100 de milioane de oameni, din aproximativ 2000 de popoare care nu au nici măcar Ioan 3:16 în limbile lor. În timp ce ei așteaptă întruparea (traducerea)

Cuvântului să aibă loc și în poporul lor și în inimile lor, mii de suflete pleacă din lumea aceasta fără șansa de a auzi măcar rugăciunea Tatăl nostru... De aceea Dumnezeu ridică azi tot mai multe biserici și organizații care se alătură Viziunii 2025 prin care dorim să vedem traducerea Bibliei începută în toate limbile care au mai rămas, până în anul 2025. Această viziune pare imposibilă dar avem un Dumnezeu al imposibilului! Avem un număr crescând de misionari români răspândiți prin Africa, Madagascar, Asia, și Papua Noua Guinee care se sacrifică pentru traducerea Bibliei în limbile acestor popoare neglijate până acum. Tot mai multe biserici din România se mobilizează să susțină acești misionari. Ne rugăm ca Domnul să ridice mai mult Biserica Lui din România și Europa de Est să prindă viziunea pentru traducerea Bibliei în lume. Haideti să ducem odată Evanghelia acestor popoare așa cum ne-a poruncit Isus de mult... Aceste popoare au așteptat prea mult! Câte generații s-au dus fără să experimenteze întruparea Cuvântului în viața lor, și câte generații trebuie să mai treacă...? Depinde și de noi, de mobilizarea și colaborarea Bisericii!

Un gust al cerului

În luna mai a anului 2016, am participat la Conferința Globală Wycliffe în Tailanda unde am avut un puternic simțământ al cerului, când echipa de închinare ne-a condus, pe cei 600 de participanți din multe colțuri ale lumii, să-L lăudăm pe Dumnezeu în multe limbi reprezentate în sală. Lăudam pe Domnul în aceste limbi, una după alta, fiecare exprimându-se în felul lui, iar mulți nu reușeau să-și oprească lacrimile, simțind puternic prezența lui Dumnezeu și unitatea Trupului format din multe culturi și națiuni. În momentele acelea Domnul mi-a amintit pasajul din Apocalipsa 7:9-10 unde Ioan vede în Sala Tronului o mare gloată pe care nu putea s-o numere nimeni din orice neam și de orice limbă, care lăudau pe Dumnezeu cu glas tare pentru mântuirea primită. Atunci Dumnezeu mi-a întărit încrederea, că în ciuda greutăților pe care le întâmpină traducerea Bibliei astăzi, vine ziua când vom experimenta acele mii de popoare și limbi lăudându-L pe Dumnezeu împreună în eternitate!

Ruben Dubei

Director Wycliffe România